

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Cartea lui Enoh / trad. din etiopiană, note și comentarii
de R.H. Charles ;

cu o introd. semnată de W.O.E. Oesterley ; trad.
din engleză de Edith Negulici - București : Librex
Publishing, 2023

ISBN 978-606-8998-33-6

I. Charles, R. H. (trad., note)

II. Oesterley, W.O.E. (pref.)

III. Negulici, Edith (trad.)

Editor: Ionuț Radu

DTP: Ioana Olga Bejan

LIBREX PUBLISHING

Str. Episcopul Radu, Nr. 30, București

redacție: 0723 193 019

comenzi@librex.ro

www.librex.ro

© LIBREX PUBLISHING, 2023

Orice reproducere, totală sau parțială, a acestei lucrări,
fără acordul scris al editorului, este strict interzisă și se
pedepsește conform *Legii dreptului de autor*

Cartea lui Enoh

Traducere din etiopiană, note și comentarii de
R. H. Charles,

cu o introducere semnată
de W.O.E. Oesterley

Traducere din limba engleză:

Edith Negulici

 LIBREX

București, 2023

CUPRINS

Prefața editorilor	19
Introducere	23
Literatura apocaliptică	23
„Cartea lui Enoh”, părți componente și datele lor	33
Autorul „Cărții lui Enoh”	36
Limba	40
Conținutul general	41
Importanța „Cărții lui Enoh” pentru studiul originilor creștine	53
Cartea lui Enoh	57
Capitolele I-XXXVI	57
I-V. Parabola lui Enoh despre viitorul celor neprihăniți și al celor nelegiuți	57
Capitolul I	57
Capitolul II	59
Capitolul III	59
Capitolul IV	59

Capitolul V 60

VI-XI. Căderea îngerilor, descurajarea omenirii,
mijlocirea îngerilor în numele omenirii.

Condamnările pronunțate de Dumnezeu asupra
îngerilor; Regatul Mesianic (un fragment din
Cartea lui Noe) 61

Capitolul VI 61

Capitolul VII 62

Capitolul VIII 63

Capitolul IX 64

Capitolul X 65

Capitolul XI 68

XII-XVI. Vedeniile din vis ale lui Enoh;
mijlocirea lui pentru Azazel și Îngerii Căzuți și
prevestirea primei și ultimei lor osânde. 69

Capitolul XII 69

Capitolul XIII 70

Capitolul XIV 71

Capitolul XV 74

Capitolul XVI 76

XVII-XXXVII. Călătoriile lui Enoh pe pământ
și în Șeol 77

XVII-XIX. Prima călătorie 77

Capitolul XVII 77

Capitolul XVIII 78

Capitolul XIX 80

XX. Numele și funcțiile celor șapte arhangheli 80

Capitolul XX 80

Capitolul XXI 81

XXII. Șeol sau iadul 82

Capitolul XXII 82

XXIII. Focul care aprinde luminătorii cerești 85

Capitolul XXIII 85

XXIV-XXV. Cei șapte munți din nord-vest și
arborele vieții 85

Capitolul XXIV 85

Capitolul XXV 86

XXVI. Ierusalimul și munții, văile adânci și
înguste, cu laturi abrupte și râurile 88

Capitolul XXVI 88

XXVII. Rostul văii blestemată 89

Capitolul XXVII 89

XXVIII-XXXIII. Călătoria continuă spre răsărit 90

Capitolul XXVIII 90

Capitolul XXIX 90

Capitolul XXX	90	Capitolul XLI	103
Capitolul XXXI	91	XLII. Lăcașul de odihnă al înțelepciunii și al nelegiurii	105
Capitolul XXXII	91	Capitolul XLII	105
Capitolul XXXIII	92	Capitolul XLIII	105
XXXIV-XXXV. Călătoria lui Enoh spre apus	93	Capitolul XLIV	106
Capitolul XXXIV	93	XLV-LVII. A doua pildă. Soarta apostaziilor; Cerul cel Nou și Pământul cel Nou	107
Capitolul XXXV	94	Capitolul XLV	107
XXXVI. Călătoria spre sud	94	XLVI. Cel Bătrân de zile și Fiul Omului	108
Capitolul XXXVI	94	Capitolul XLVI	108
Pildele	97	XLVII. Rugăciunea celor neprihăniți pentru răzbunare și bucuria lor la venirea ei	109
XXXVII-LXXI	97	Capitolul XLVII	109
Capitolul XXXVII	97	XLVIII. Izvorul dreptății, Fiul Omului, menținerea neprihăniților pe calea adevărată și dreaptă, judecata regilor și a celor puternici	110
XXXVIII-XLIV. Prima pildă.	98	Capitolul XLVIII	110
XXXVIII. Judecata viitoare a celor nelegiuți	98	XLIX. Puterea și înțelepciunea Alesului	112
Capitolul XXXVIII	98	Capitolul XLIX	112
Prima pildă	98	L. Proslăvirea și biruința celor neprihăniți, câința celor nelegiuți	113
XXXIX. Lăcașul celor neprihăniți și al Alesului; Slavă celor binecuvântați	99	Capitolul L	113
Capitolul XXXIX	99		
XL-XLI. Cei patru arhangheli	101		
Capitolul XL	101		

LI. Învierea morților și separarea de către Dumnezeu Judecătorul a celor neprihăniți de cei nelegiuți	114	Capitolul LIX	123
Capitolul LI	114	LX. Cartea lui Noe – Fragment Cutremurul cerului; Behemoth și Leviathan; Elementele	124
LII. Cei șapte munți metalici și Alesul	115	Capitolul LX	124
Capitolul LII	115	LXI. Îngerii pleacă să măsoare paradisul; Judecata celor neprihăniți de către Ales; Preaslăvirea Alesului și a Domnului spiritelor	128
LIII-LVI. Valea Judecății; Îngerii pedepselor cerești; Confreriile Alesului	116	Capitolul LXI	128
Capitolul LIII	116	LXII. Judecata regilor și a atotputernicilor; binecuvântarea neprihăniților	130
Capitolul LIV	117	Capitolul LXII	130
LVI.7-LV2. Fragment din cartea lui Noe despre Potop	118	LXIII. Pocăința zadarnică a regilor și a atotputernicilor	133
Capitolul LV	119	Capitolul LXIII	133
LV-LVI Judecata de Apoi a lui Azazel, a Îngerilor Veghetori și a copiilor lor	119	LXIV. Viziunea îngerilor căzuți la locul osândeii	135
Capitolul LVI	119	Capitolul LXIV	135
LVI.5-8 Ultima luptă a păgânilor împotriva copiilor lui Israel	120	LXV. Enoh îi prevestește lui Noe Potopul și propria-i salvare	135
LVII. Întoarcerea din exil	121	Capitolul LXV	135
Capitolul LVII	121	LXVI. Îngerilor apelor li s-a poruncit să-i osândească	137
LVIII-LXXI. A treia pildă	122	Capitolul LXVI	137
LVIII. Binecuvântarea sfinților	122	LXVII. Promisiunea lui Dumnezeu către Noe; Locurile de osândă ale îngerilor și ale regilor	138
LIX. Tunetele și fulgerele	123		

Capitolul LXVII	138	LXXVII. Cele patru colțuri ale lumii; cei șapte munți, cele șapte râuri, etc.	161
LXVIII. Sfinții Arhangheli Mihail și Rafail au fost uimiți de severitatea judecății	140	Capitolul LXXVII	161
Capitolul LXVIII	140	LXXVIII. Soarele și Luna; creșterea și descreșterea Lunii	162
LXIX. Numele și funcțiile îngerilor căzuți; jurământul secret	141	Capitolul LXXVIII	162
Capitolul LXIX	141	LXXIX-LXXX. Recapitularea mai multor legi	164
LXX. Ultimul drum al lui Enoh	146	Capitolul LXXIX	164
Capitolul LXX	146	Capitolul LXXX	165
LXXI. Două vedenii din vis timpurii ale lui Enoh	146	LXXXI. Tablele cerești și misiunea lui Enoh	166
Capitolul LXXI	146	Capitolul LXXXI	166
Cartea Mersului Luminătorilor Cerești	149	LXXXII. Misiunea dată lui Enoh; cele patru zile suplimentare; stelele care conduc anotimpurile și lunile	168
LXXII-LXXXII	149	Capitolul LXXXII	168
LXXII. Soarele	149	Vedeniile din vis	173
Capitolul LXXII	149	LXXXIII-XC	173
Capitolul LXXIII	154	LXXXIII-LXXXIV. Prima viziune din vis a Potopului	173
Capitolul LXXIV	155	Capitolul LXXXIII	173
Capitolul LXXV	157	Capitolul LXXXIV	175
LXXVI. Cele douăsprezece ferestre și porțile lor	159		
Capitolul LXXVI	159		

LXXXV-XC. A doua vedenie din vis a lui Enoh; Istoria lumii până la întemeierea Regatului Mesianic	176	LXXXIX. 68-71. Prima perioadă a conducătorilor îngerilor – de la distrugerea Ierusalimului până la întoarcerea din robie	191
Capitolul LXXXV	176	LXXXIX. 72-76. A doua perioadă – din vremea lui Cyrus până în vremea lui Alexandru cel Mare	192
LXXXVI. Căderea îngerilor și descurajarea omenirii	178	XC. 1-5. A treia perioadă – de la Alexandru cel Mare până la dominația greco-siriană	193
Capitolul LXXXVI	178	Capitolul XC	193
LXXXVII. Apariția celor șapte arhangheli.	179	XC. 6-12. A patra perioadă – de la dominația greco-siriană până la Revolta Macabeilor	194
Capitolul LXXXVII	179	XC. 13-19. Ultimul asalt al păgânilor asupra evreilor (unde v. 13-15 și 16-18 sunt dublete).	195
LXXXVIII. Pedepsirea îngerilor căzuți de către sfinții arhangheli	179	XC. 20-27. Judecata îngerilor căzuți, a păstorilor și a apostatilor	196
Capitolul LXXXVIII	179	XC. 28-42. Noul Ierusalim, convertirea păgânilor supraviețuitori, Învierea celor neprihăniți, Mesia.	197
LXXXIX. 1-9. Potopul și salvarea lui Noe	180	XCI. 1-10. 18-19. Sfaturile lui Enoh pentru copiii săi	200
Capitolul LXXXIX	180	Capitolul XCI	200
LXXXIX. 10-27. De la moartea lui Noe până la Exod	182	Capitolul XCII	202
LXXXIX. 28-40. Israel în deșert, darea legii pe muntele Sinai, intrarea în Palestina	184	XCI. 12-17. Apocalipsa celor 10 săptămâni ale lui Enoh	203
LXXXIX. 41-50. De la vremea judecătorilor până la zidirea templului	186	Capitolul XCIII	203
LXXXIX. 51-67. Cele două regate ale lui Israel și Iuda până la distrugerea Ierusalimului	188		

XCIV. 1-5. Îndemnuri pentru neprihăniți	205
Capitolul XCIV	205
XCIV. 6-11. Nenorocire vouă, nelegiuților	206
XCV. Suferința lui Enoh: noi nenorociri se vor abate asupra voastră, nelegiuților	207
Capitolul XCV	207
XCVI. Motive de speranță pentru neprihăniți: nenorocire vouă, nelegiuților	208
Capitolul XCVI	208
XCVII. Nenorocirile destinate nelegiuților și posesorilor de averi dobândite pe căi necinstite	210
Capitolul XCVII	210
XCVIII. Îngăduința de sine a nelegiuților. Păcatul originar. Toate păcatele consemnate în rai. Nenorocire vouă, nelegiuților	211
Capitolul XCVIII	211
XCIX. Nenorociri pronunțate asupra celor fără Dumnezeu, a celor care încalcă Legea; josnicia nelegiuților în zilele de pe urmă; nenorociri ulterioare	214
Capitolul XCIX	214
C. Nelegiuții se distrug reciproc. Judecata îngerilor căzuți. Ocrotirea neprihăniților. Alte nenorociri pentru nelegiuți	216
Capitolul C	216

CI. Îndemn la frica de Dumnezeu; întreaga suflare se teme de El, nu însă și nelegiuții	218
Capitolul CI	218
CII. Grozăviile din Ziua Judecării de Apoi. Soarta nefavorabilă a neprihăniților pe pământ	220
Capitolul CII	220
CIII. Destinele diferite ale celor neprihăniți și ale celor nelegiuți; noi obiecții la adresa nelegiuților	222
Capitolul CIII	222
CIV. Făgăduielile oferite neprihăniților; îndemnuri adresate nelegiuților și falsificatorilor Cuvântului Adevărului	224
Capitolul CIV	224
CV. Dumnezeu și Mesia vor începe să locuiască împreună cu Omul	226
Capitolul CV	226
Fragmente din „Cartea lui Noe”	229
CVI-CVII	229
Capitolul CVI	229
Capitolul CVII	232
Capitolul CVIII	232
<i>Sfârșit</i>	235

„CARTEA LUI ENOH”

părți componente și datele lor

„Cartea lui Enoh” este acum denumită, de obicei, *Enoh 1*, pentru a o deosebi de Apocalipsa ulterioară, *Cartea tainelor lui Enoh*, cunoscută sub numele de *Enoh 2*. Prima mai este numită și „Cartea etiopiană a lui Enoh”, cea de-a doua „*Enoh Slavon*”, după limbile celor mai vechi versiuni existente ale fiecăreia. Nu se știe să existe vreun manuscris în limba originală a niciuneia.

Conform lui R. H. Charles, diferitele elemente din care este alcătuită cartea noastră în forma ei actuală aparțin unor date diferite. Următorul tabel va arăta datele diferitelor părți ale cărții. R. H. Charles consideră că acestea sunt aproximativ corecte, fără a-și lua angajamentul certitudinii de fiecare dată:

Capitole		
XII-XXXVI. XCLII. XCI. 12-17	„Apocalipsa celor 10 săptămâni ale lui Enoh”	Cele mai vechi fragmente datează dinainte de Epoca Macabeilor
VI-XI. LIV. 7-IV. 2 LX. LXV-LXIX. 25 CVI, CVII.	Fragmente din „Cartea lui Noe”	Datează dinaintea Epocii Macabeilor, cel mai târziu
LXXXIII-XC.	„Vedeniile din vis”	Datează din anii 165-161 î.Hr.
LXXII-LXXXII.	„Cartea Mersului Luminătorilor Cerești”	Datează dinainte de anul 100 î.Hr.
XXXVII-LXXI. XCI. 1-11, 18, 19- CIV.	„Pildele”	Datează din anii 105-64 î.Hr.
I-V.	Secțiunea finală a cărții	Datează din vremurile precreștine.

Capitolul CV, format din doar două versuri, nu poate fi datat; în timp ce CVIII se prezintă sub forma unei anexe, adăugată, probabil ulterior, întregii lucrări.

Deși aceste date pot fi considerate aproximativ corecte, trebuie subliniat că există diferențe de opinie între oamenii de știință. Schürer susține, de exemplu, că, exceptând capitolele XXXVII-LXXI („Pildele”), întreaga carte aparține perioadei anilor 130-100 î.Hr.; „Pildele” le atribuie perioadei dinainte de domnia împăratului Irod cel Mare, regele Iudeii. Beer crede că „Vedeniile din vis” (capitolele LXXXIII-XC) aparțin perioadei Marelui Preot al Israelului și regelui Israelului Ioan Hyrcanus (135-105 î.Hr.); el include în fragmentele scrise dinainte de Epoca Macabeilor doar capitolele XCI 12-17, XCII, XCIII 1-14; și susține că restul cărții a fost scris înainte de 64 î.Hr. Dalman susține că nu se poate dovedi că partea importantă XXXVII-LXXI („Pildele”) este „rodul perioadei precreștine”, deși îi recunoaște pe deplin caracterul evreiesc. Burkitt îl consideră pe scriitor „aproape contemporan” cu filosoful Posidonius (135-51 î.Hr.). Există astfel o oarecare diversitate de opinii cu privire la data cărții în rândul principalilor autori. Faptul că este, în ansamblu, precreștină poate fi considerat definitiv stabilit. Mai dificilă este întrebarea dacă vreun fragment din „Cartea lui Enoh” datează dinainte de Epoca Macabeilor; Charles dă diverse motive care-i susțin credința că fragmente semnificative datează dinainte de Epoca Macabeilor; tindem să-i dăm

dreptate, deși s-ar putea pune la îndoială dacă ultimul cuvânt pe această temă a fost rostit.

Autorul „Cărții lui Enoh”

Întrucât diferitele părți ale „Cărții lui Enoh” aparțin în mod clar unor date diferite, diversitatea autorilor este absolut firească; aici, într-adevăr, nu există nicio umbră de îndoială. Autorul primelor părți a fost un evreu care a trăit, așa cum arăta Burkitt, în nordul Palestinei, la sud-vest de muntele Hermon, lângă izvoarele Iordanului. E bine de știut, deoarece tinde să demonstreze felul cum capitolul sau capitolele respective sunt într-adevăr palestinieni și, prin urmare, au circulat printre evreii din Palestina. „Dacă, în plus, autorul a venit din nord, asta ajută la explicarea influenței pe care cartea a avut-o asupra religiei din Galileea”. Despre autorii celorlalte trei capitole din care este alcătuită „Cartea lui Enoh” („Vedeniile din vis”, „Cartea Mersului Luminătorilor Cerești” și „Pildele”) nu se știe nimic în afară de ceea ce poate fi adunat din scrierile lor, din perspectiva lor religioasă.

Charles susține că, deși nu există unitate stilistică a autorilor, există, totuși, uniformitate; căci, după el, toate cărțile au fost scrise de hasidimi sau de urmașii lor, fariseii. Această afirmație a fost puternic contestată de Leszynsky într-o lucrare recentă despre saduchei. Deși recunoaște

sincer caracterul complex al cărții, Leszynsky susține că fragmentele ei originale provin din cercurile saducheiilor și că scopul principal al lucrării a fost, inițial, realizarea unei reforme a calendarului. El demonstrează felul cum „Cartea lui Enoh” îi susține afirmația, deoarece Enoh a trăit 365 de ani, adică anii corespund numărului de zile din anul solar; baza calculării timpului fiind una din diferențele fundamentale dintre farisei și saduchei, deoarece în timp ce primii calculau timpul după anul lunar (360 de zile), cei din urmă îl calculau după anul solar. Aici merită amintită o remarcă semnificativă a lui Burkitt; scriind despre titlurile false date tuturor Apocalipselor, el afirmă: „Există un alt aspect al autorului care a scris sub pseudonim, căruia îndrăznesc să cred că nu i s-a acordat suficientă atenție. Numele nu au fost alese dintr-un simplu capriciu; ele indicau, într-o anumită măsură, subiecte ce aveau să fie abordate și din perspectiva scriitorului”. Mai mult, faptul că „Enoh a umblat cu Dumnezeu; apoi nu s-a mai văzut, pentru că l-a luat Dumnezeu”, adică s-a înălțat la Ceruri, este, de asemenea, semnificativ; deoarece, prin urmare, el ar fi exact cel care știe totul despre luminătorii cerești; el a fost cel mai potrivit autor al unei cărți care trebuia să se ocupe de chestiuni astronomice. „Caracterul saducheu al lucrării originale”, afirmă Leszynsky, „se vede cel mai clar în discuția cu privire la calendar”. Capitolele LXXII-LXXXII sunt numite pe bună dreptate Cartea Astronomiei:

„Cartea Mersului Luminătorilor Cerești, relațiile fiecăruia, în funcție de categoriile, dominația și anotimpurile lor, după numele și locurile de origine și după lunile lor... cu privire la toți anii lumii și până la veșnicie, până când noua creație este împlinită și dăinuie până în veșnicie.” (LXXII 1).

Acest lucru sună aproape ca și cum autorul Jubileelor l-ar fi scris. Că nu există un interes pur științific care să-l determine pe autor să dea expresie teoriilor astronomice se înțelege din cuvintele de la finalul secțiunii:

„Fericiți toți cei neprihăniți, fericiți toți cei care umblă pe calea dreptății și nu păcătuiesc precum nelegiuții în socoteala tuturor zilelor lor. Cât privește drumul soarelui pe cer, el intră și iese prin diferitele porți timp de treizeci de zile.” (LXXXII 4-7).

Aici se poate discerne destul de clar intenția autorului. El dorește adoptarea anului solar, în timp ce contemporanii săi au urmat greșit un alt calendar și de aceea au sărbătorit evenimentele la momentul nepotrivit.

„Nelegiuții care păcătuiesc în calculul anului sunt fariseii; iar cei neprihăniți care sunt binecuvântați, Zaddikim, care umblă pe căile dreptății (Zedek), după cum le spune și numele, sunt saducheii.”

Ideea ni se poate părea irelevantă, dar putem compara cu ea controversa Quartodeciman⁴ a Bisericii în secolul al II-lea. Este, în orice caz, un punct forte în favoarea autorului saducheu al „Cărții Mersului Luminătorilor Cerești”.

Fragmentele din „Cartea lui Enoh” care datează dinainte de Epoca Macabeilor (presupunând că unele fragmente chiar datează de atunci) trebuie, cu siguranță, atribuite hasidimilor; dar nu din acest motiv este necesar să atribuim fariseilor toate părțile de mai târziu. Trei puncte militează împotriva acestui lucru: unele dintre învățăturile referitoare la Mesia, spiritul universal și atitudinea față de lege – necaracteristice fariseilor. Nu poate fi negat că unele fragmente din „Cartea lui Enoh” (de exemplu, CII 6 și urm.) aparțin fariseilor și nici nu poate fi pus la îndoială că întreaga colecție în forma ei actuală a fost prelucrată de către fariseu sau farisei; însă nu s-a dovedit că toate fragmentele anterioare Epocii Macabeilor în forma lor originală proveneau din cercurile fariseice. Însă, cel mai probabil, cu excepțiile deja menționate, diferitele părți componente ale „Cărții lui Enoh” au fost scrise de autorii Apocalipselor, care nu aparțineau nici fariseilor, nici saducheilor.

4 Controversa Quartodeciman a fost prima dintre mai multe *controverse* privind Paștele, apoi au apărut alte dispute cu privire la data la care ar trebui să fie sărbătorit evenimentul. Termenul „Quartodeciman” se referă la practica de a sărbători Paștele din 14 Nisan, calendarul ebraic, „Paștele Domnului” (Leviticul 23:5). (n.tr.)